1893-1963
70-ий РІК ВИДАННЯ І СЛУЖБИ СВОЄМУ НАРОДОВІ ТА ПРАВДІ

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: "SVOBODA", 81-83 GRAND ST. JERSEY CITY 3, N. J.
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-6740
Тел.: з Ню Йорку: BArclay 7-4125
УНСоюз: BArclay 7-5337

РІК LXX. No. 159. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 22-го СЕРПНЯ 1963 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, AUGUST 22, 1963 Ч. 159. VOL. LXX.

ПРЕЗИДЕНТ УВАЖАЄ ДОПОМОГУ ЗАКОРДОНОВІ ЗА ВІТАЛЬНУ ДЛЯ ЗДА

КЕННЕДІ Є ПРОТИ СИСТЕМИ РАСОВИХ КВОТ ПРИ ЗАТРУДНЮВАННІ РОБІТНИКІВ; ЕКОНОМІКА КРАЇНИ ПОТРЕБУЄ ЗМЕНШЕННЯ ПОДАТКІВ

Вашингтон. — Президент Кеннеді 20-го серпня на пресовій конференції у вступній заяві закликав Конгрес, щоб ухвалив ту суму на закордонну допомогу, яку вже й так зменшено на $850 000 000, і яка тепер становить $4 100,-000 000. Над цією справою нараджується цього тижня Палата Репрезентантів, і Президент заявив, що це є життьова проблема для ЗДА, бо американська допомога закордонові скріплює силу вільного світу та дає забезпечення і цій країні, і то більше, ніж би воно було тоді, коли б ці гроші видали в цій країні. Американська допомога вможливлює розбудувати оборону проти комунізму, а новим країнам дозволяє мати надію на те, що вони можуть рахувати на нас при розбудові нових громадянств. Президент казав, що це не є завеликий тягар для ЗДА видати понад 4 більйони долярів, бо Плян Маршалла вимагав багато більших жертв від Америки. Президент заявився проти расових квот при затруднюванні робітників. На думку Президента така система довела б справу затруднювання на манівці та спричинила б багато клопотів, бо американські громади є дуже різнородні щодо свого расового складу. Президент признав, що негритянське населення багато перетерпіло в минулому і зазнало численних кривд. За ті кривди не можна тепер відплатити, тільки треба прямувати до того, щоб їх більше не було. В південних стейтах видвигнули проєкт, щоб в різних місцях приймали до праці стільки негритянських робітників, скільки є відсотків небілого населення в даній місцевості. На думку Президента важливішим для негритянського населення є те, щоб воно могло навчати без жадних обмежень своїх дітей, які в майбутньому могли б займати всякі становища та бути дійсно рівними з іншими американськими громадянами. Президент закликав Конгрес, щоб ще в цьому році ухвалив закон про охорону громадянських прав, бо в найближчому 1964-му році члени Конгресу матимуть менше часу, як тепер, бо спішитимуться якнайскорше закінчити сесію, щоб брати участь у виборчій кампанії. Провідник демократичної більшости в Сенаті сенатор Майк Менсфілд сказав вчора, що Сенат може почати працю над законом про громадянські права аж десь коло Різдва. Президент заявив, що економіка країни розвивається добре, але в майбутньому вона може погіршитися, коли Конгрес не ухвалить зменшення податків, як це запроєктував уряд. Ухвалення закону про зменшення податків корисно вплине на економіку ЗДА вже в цьому році, хоч згідно з запроєктованим закононом податки мали б бути поменшені аж від січня 1964-го року. Президент вдоволений із промислової продукції, яка в січні цього року становила 119%, а в липні дійшла до 127% в порівнянні з пересічною продукцією 1957 - 1959 років. Оголошена Департаментом Торгівлі статистика потвердила оптимістичний погляд Президента на економіку країни, бо поважно збільшилися в липні замовлення на товари тривкої вартости в порівнянні із червнем цього року, коли то цей рід продукції виявив був затримку.

Президент Кеннеді прийме провідників Маршу до Вашингтону

Вашингтон. — Секретар Білого Дому П'єр Салінґер, повідомив, що президент Кеннеді прийме провідників Маршу до Вашингтону, який відбудеться 28-го серпня, щоб пригадати Конгресові, Урядові і всьому американському народові справу охорони прав негритянського населення. Прийняття провідників тієї маніфестації, в якій мають взяти участь понад 100 000 осіб, відбудеться в Білому Домі. Докладно не є відомо, хто буде виступати в імені цього Маршу, але сподіваються, що там будуть: голова спілки залізничників-портерів А. Філіп Рендолф, який запроєктував цей похід; голова Південної Християнської Конференції д-р Мартин Лютер Кінґ; голова спілки Об'єднані Автомобільні Робітники Вол. П. Рутер; крайовий директор Конгресу Крайової Рівности — Джеймс Фармер та ще три інші особи. Президент ще в червні цього року остерігав представників негритянських організацій, щоб не допустили до жадної насильної акції під час цього демонстраційного походу та масового віча, бо це пошкодило б цілій справі. Президент сумнівався в доцільності Маршу до Вашингтону, але він не просив його організаторів, щоб відкликали цей масовий похід, що має закінчитися вічем у столиці.

Особисті прибутки американців становили в липні $464,3. більйона

Вашингтон. — Департамент Торгівлі повідомляє, що особисті прибутки американців в липні цього року рекордово збільшилися і становили $464,300,000,000, на $1,700,-000,000 більше в порівнянні з червнем ц. р., і на $21 більйон більше, як в липні 1962-го року. Збільшення особистих прибутків спричинило те, що зросли прибутки з заробітків в будівельному і торговельному примислі. Число затруднених годин праці і пересічна платня за годину праці були задодільні. В перших сімох місяцях цього року особисті прибутки зросли на 4.5 відсотка. Фармерські прибутки не зросли в цьому періоді, але прибутки промислових робітників значно збільшилися.

В АМЕРИЦІ

• **Державний підсекретар**, колишній нюйоркський губернатор Гарриман заявив в телевізійному інтерв'ю, що покищо немає такого республіканського кандидата, який міг би перемогти президента Кеннеді в 1964-му році. Гарриман не заперечив тієї можливости, що він може в найближчому році кандидувати на сенатора проти республіканця сенатора К. Кітінґа, який старатиметься про перевибір.

• **93-річний дорадник** кількох президентів ЗДА, найстарший державний муж і фінансист Бернард М. Барух відзначав свої 93-ті роковини з дня народження в колі своєї найближчої родини 20-го серпня: свого сина Бернарда молодшого та своїх двох доньок. Він сказав, що має довір'я до цієї країни, яка зможе розв'язати всі труднощі, коли використає принаймні половину того розуму, що є ним наділена.

Герберт С. Волтерс займає становище по сен. Кіфоверу

Нешвіл, Теннессі. — Губернатор Френк Клемент 20-го серпня найменував консервативного демократа, Герберта С. Волтерса, що власними силами доробився мільйона, на сенатора, який то пост залишив покійний сенатор Естерс Кіфовер. Волтерс має 71 рік і є членом Демократичного Крайового Комітету. Волтерс є приятелем губернатора Клемента, але він є більше консервативним, як губернатор, і щодо політики то є близьким до сенатора Гаррі Ф. Бирда з Вірджінії. Покійний сенатор Кіфовер, який двічі старався здобути президентську кандидатуру, був найліберальнішим із всіх південних демократичних політиків. Це найменування важне до кінця 1964-го року. В найближчому році Волтерс зможе кандидувати, якщо Клемент не схоче кандидувати. В 1964 році вибраний сенатор займатиме

Сен. Герберт С. Волтерс

здобутий пост до 1966-го року, коли виберуть сенатора, що буде на цьому становищі повних 6 років.

Про заходи проти несподіваного нападу переговорюватиме НАТО, не ЗДА

Вашингтон — През. Кеннеді заявив на своїй пресовій конференції в минулий вівторок 20 серпня, що він надзвичайно радо переговорив би з французьким президентом де Ґолем ідею, що її висунув де Ґоль, щоб за найкращий спосіб забезпечитись проти несподіваної атаки вважати контролю над засобами доставки атомових бомб і вистрілювання атомових ракет. Президент погодився з цією думкою, але звернув увагу, що така забезпека вимагала б обов'язково встановлення цілої такої міжнародно - контрольної системи, на яку ледви чи погодились би большевики. Взагалі ж щодо переговорів з Совєтами на тему введення охоронних засобів проти небезпеки несподіваної атаки, то Президент підкреслив, що тут не слід говорити про становище Америки, а становище цілого Атлантійського союзу (НАТО), бо партнером у таких переговорах насправді може бути тільки НАТО. Зате Президент виразно заперечив газетні вістки, наче б на вересень, у зв'язку з відкриттям нової сесії Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, плянувалась зустріч його з британським прем'єром Мекмілленом і Хрущовим. Президент заперечив теж, наче б плянувалось урочисте передання генеральному секретареві ОН У Тантові атомового договору для зареєстрування в ОН — „трьома великими", себто Президентом, Мекмілленом і Хрущовим.

Новий плян для припинення відпливу золота з Америки

Ню Йорк. — 20-го серпня опубліковано новий плян, який мав би припиняти відплив золота із ЗДА. В останньому тижні із цієї країни відплило до Европи $ 50 мільйонів золота, а від початку року ЗДА продали Европі золота на ціну $395 мільйонів. Від кінця 1957-го року відійшло до Европи американського золота на суму $ 7.500.000.000 і залишилося ще тут вартости $ 15.583.000.000. Брукінґс Інститюшен довший час вивчала цю проблему і запропонувала, щоб ЗДА за одним заходом продали за чужі валюти золота на суму від трьох до п'ятьох мільйонів долярів. Цей крок переконав би всіх тих, що не вірять в заяву американського уряду, що він за всяку ціну охоронятиме свій доляр. Досі цей плян не зацікавив економістів, але його мають обговорювати на річних чергових зборах Міжнародного Монетарного Фонду. Але вже тепер є такі фінансисти, які не вірять в те, щоб оцей брукінський плян припинив відплив золота із ЗДА, бо для цього треба менше видавати долярів за кордон, а не більше.

Українська громада в Шикаґо відзначить пам'ять жертв голодової трагедії в Україні

Шикаґо. — Український Громадський Комітет для Відзначення 30-ти річчя Голоду в Україні, що його очолює д-р Роман Смук, а до президії якого входять М. Семчишин, Т. Шпікула, М. Харів, В. Бражник М. Шпікула, В. Ничай, М. Куропась, І. Лисенко і від Контрольної Комісії І. Михальцевич, вирішив на останньому засіданні призначити на день 6 жовтня жалобну маніфестацію в Шикаґо. Завданням Комітету провести освідомно-пропаґандивну акцію між українцями та іншими мешканцями міста. В тім напрямі, українською мовою, на циклостилі видано брошурку „Що слід знати про голод", яку роздано всім керівникам шкіл та молодечих організацій для обговорення на зборах та гутірках. Англійською мовою видано Комітетом Листівку „Лист від Зіни", який є документом молодої дівчини, що пише листа до свого дядька, щоб забрав її до Харкова, бо й вона помре з голоду, як мруть тисячі довкола неї. Листівка, яко подає багато переконливих фактів, була роздана на вічі під час Тижня Поневолених Націй. Комітет підготовляє більший памфлет англійською мовою, подаючи в ньому більше фактів, фотографій про штучно створений Москвою голод тощо.

16 танцюристів під проводом В. Бакада і пініст Іриней Жук виступатимуть в суботу цього тижня на Союзівці

Союзівка, Керґонксон, Н. Й. — Атракцією найближчого кінця тижня на цій Оселі УНСоюзу буде мистецько-розваговий вечір, що відбудеться в суботу 24-го серпня ц. р. у великій концертовій залі „Веселки". У програмі цього вечора передбачений виступ танцювальної групи в складі 16 танцюристів під керівництвом балетмайстра Володимира Бакара з Ню Йорку. Фортепіянове сольо І. Жука з Торонта та інші точки. Вечором проводитиме проф. Роман Левицький. Після вечора, в програму якого увійдуть ще й інші несподіванки, відбудеться велика забава, до якої гратиме відома оркестра „Амор". Відбуваються танцювальні забави на Союзівці теж кожної п'ятниці увечері. На Союзівці цього тижня, як і попередніми перебуває багато гостей з усіх стейтів ЗДА, і з Канади.

У Південному В'єтнамі одверто говорять про можливий державний переворот

Сайґон. — Брат президента Південного В'єтнаму Нґо Дінг Дієма, Нґо Дінг Нґу, у промові до групи 30-х високих старшин таврував брак охоронних військових заходів проти небезпеки державного перевороту і повчав їх, як вони повинні поводитись у випадку такої спроби. Нґо Дінг Дієм дораджував командантам вірних режимові частин не маршувати ними до столиці і не заводити вуличних боїв, а окружити місто і знищити його до тла. У такому випадку уряд — казав брат президента — відійшов би в гори, а новий уряд не зміг би втриматись у поруйнованій столиці довше, як три місяці. Нґо Дінг Нґу, який є найближчим дорадником президента і найвпливовішою людиною в Південному В'єтнамі не скривав, що він уважає за річ дуже можливо, що опозиція проти існуючого режиму пробуватиме повалити його в державному перевороті. Непопулярний за свою диктаторську і реакційну політику режим Нґо Дінг Дієма ще більш насторожив проти себе нарід у зв'язку з затяжним конфліктом з буддистськими лідерами. Католицьке духовенство старається відмежуватися від того конфлікту. Католицький архиєпископ Нґуєн Ван Бінг у Сайґоні проголосив пастирського листа, в якому заявляє, що Католицька Церква не бере ніякої участи у тому конфлікті режиму з буддистами. Новий американський амбасадор Генрі Кебот Ладж зупинився в дорозі до Сайґону на Філіппінах, щоб перевести нараду з останнім амбасадором Фредеріком Нолтінґом. Нолтінґ був впертим прихильником президента Нґо Дінг Дієма і був гостро критикований буддистами.

Тим часом ситуація у Південному В'єтнамі знову загострилась, бо кількасот вояків, стріляючи з пістоль і кидаючи слізні гранати, зайняли головну пагоду в Сайґоні та арештували коло сотні буддистських монахів. Є вбиті й ранені. Проголошено вийнятковий стан.

В індійському парляменті дебатують над внеском про недовір'я Неру

Ню Делі. — В індійському парляменті переводиться триденні дебати над внеском, що його 72 не-комуністичні посли зголосили про висловлення недовір'я прем'єрові Джавагарлалові Неру. 29 комуністичних послів того внесення не підписали, чи — радше — внескодавці не звертались до них за підписами. Хоч урядова Конгресова партія, яка має 361 мандат на всіх 507 місць у парляменті, напевне відкине той внесок, проте він має моральне значення, як перша така подія за 16 років незалежности Індії і 16 років урядування Неру на становищі прем'єра. Опозиція закидає йому нездібність у розв'язуванні соціяльно - економічних проблем Індії та схаотизування закордонної політики. Опозиція не засуджує Неру за наближення да Заходу а за угодівство у відношенні до міжнародного комунізму, що й підбадьорило китайських комуністів до аґресії.

Хрущов відвідує Югославію, — Тіто хоче їхати до Америки

Београд. — Нікіта Хрущов прибув у вівторок 20 серпня з дружиною і почотом до Београду на двотижневі відвідини. Офіційно сказано, що Хрущов врїхав на „ферії" та що перебуватиме в Югославії 15 днів. У програмі його перебування передбачено подорож до поруйнованого землетрусом міста Скопле, де 500 совєтських вояків в останньому тижні очищує румовища, — як теж відвідини у різних містах Сербії, Хорватії, Словенії і Чорногори, що разом становлять Югославську Республіку. Хрущов поїде теж на кілька днів на острів Бріоні біля побережжя Істрії, де Тіто має свою літню резиденцію. За газетними коментарями Хрущов і Тіто будуть старатися затіснити господарську та політичну співпрацю дивлячись на неї під кутом теперішнього московсько-пейпінґського конфлікту. Хрущов приїхав до Югославії втретє, бо він відвідував Югославію в 1955 і 1956 роках. Хрущов і Тіто на летовищі в Београді „сердечно" розцілувались, а Хрущов прославляв Югославію, як „соціялістичну" країну, з якою СССР разом зберігає „міжнародний інтернаціоналізм". — Напередодні приїзду Хрущова, Тіто заявив каліфорнійському губернаторові Бравнові, що він „дуже радо" поїхав би до Вашингтону.

Вертітимуть діру одну милю завглибшки в льоді Ґренляндії

Лос Анджелес. — Професор Маямського університету д-р Генрі Бадер доповідав на конференції в Каліфорнії і сказав, що після п'ятирічної підготови армія почне в жовтні ц.р. вертіти діру одну милю завглибшки в льодах Ґренляндії. Овочем цього верчення буде те, що вчені дістануть пробки повітря, яким віддихала примітивна людина, а також дані про той клімат, який був в льодовій добі. Це верчення має також дати пробки того пилу, що спадав із землі і космічних просторів впродовж останніх 15 000 років. Д-р Бадер гадає, що можна буде дістати зразки снігу, який виник 75-000 років тому. В цьому льоді будуть бульки повітра, які дісталися туди під час падання снігу і пізніше були замкнені в льодовику. Армія досі вивертіла вже в льоді діру 1 355 стіп завглибшки на Ґренляндії, а совєтські науковці вивертіли 1 200 стіп коло Мірного на Антарктиді. В жовтні мають почати вертіти до глибини 6 600 стіп.

Проф. Я. Рудницький відбуває наукову поїздку по Европі

Вінніпеґ (М. В.) — Проф. Яр. Рудницький, голова УВАН в Канаді, відлетів 17-го серпня з Вінніпеґу, щоб взяти участь в Міжнародному Конґресі Назвознавства в Европі з кінцем серпня ц. р. Як офіційний делеґат Канадійської Асоціяції. він дасть доповідь про канадійські, в тому й українські, народні етимології назв і буде предсідником однієї з сесій. Як представник Канади в Міжнародному Центрі Назвознавства він візьме участь у загальній асамблеї цього Центру в дні 30-го серпня. Під час поїздки по Европі проф. Рудницький відвідає дво- й багатомовні терени в Бельгії, Швайцарії й півн. Італії, щоб використати свої спостереження в праці в Королівській Комісії для Двомовности і двокультуризму в Канаді.

На цю поїздку проф. Рудницький дістав наукову стипендію від Канадійської Ради в Оттаві.

• **В році**, що закінчився 30-го червня 1963, 110,136 чоловіків і жінок, які були нездібні до праці, так перевишколено, що вони знову стали продуктивними одиницями в економіці країни. Існує окрема комісія фахового перевишколу у Вашинґтоні, і цю комісію очолює Мері Е. Свіцер.

КЕННЕДІ ЗАПЕВНЯЄ, ЩО АМЕРИКА ЗБЕРІГАЄ АТОМОВУ ГОТОВІСТЬ

БОРОНИТЬ АТОМОВИЙ ДОГОВІР ПРОТИ ЙОГО КРИТИКІВ. — Д-Р Е. ТЕЛЛЕР І ГЕНЕРАЛ Б. А. ШРАЙВЕР — ПРОТИ АТОМОВОГО ДОГОВОРУ

Вашингтон. — Президент Дж. Ф. Кеннеді знову палко боронив договір про частинну заборону дальших атомових детонацій з 5 ц. м., підкреслюючи особливо дальшу готовість Америки негайно, в разі потреби, відновити детонації в атмосфері. Президент запевнив на своїй останній пресовій конференції в минулий вівторок 20 серпня ц. р., що пропоновані шефами збройних сил Америки засоби самоохорони, щодо яких були стурбовані члени Конґресу, є дбайливо реалізовані. Він сам говорив вже з директором Ліверморських Лябораторій в Каліфорнії д-ром Джоном Фостером і директором Лябораторії в Лос Алямос, Ню Мехіко, д-ром Норрісом Бредбері; ці лябораторії працюють для військових цілей і безпосередньо пов'язані з атомовими детонаціями. Так само асиґновано вже 22 мільйони долярів на зберігання в стані готовости атомових досвідних піль на острові Джонстон на Тихому одеані й зроблено замовлення на споріднені цілі на суму дальших 11 мільйонів. Президент запевнив, що ту саму атомову готовість Америки зберігається в ділянці проводження дальших підземних детонацій як теж удосконалювання підслухової системи щодо перехоплення будь-яких засекречених совєтських детонацій Президент боронив атомовий пакт проти голосів критики.

Таким найрізкішим і найрадикальнішим критиком є видатний атомовий вчений, званий „батьком гідроґенної бомби", д-р Едвард Теллер. Він зізнавав у вівторок 20 серпня перед злученими сенатськими Комісіями закордонних і військових справ та Комісії для справ атомової енерґії, і закликав Сенат не ратифікувати атомового договору. Він заявив, що підписання того договору було „малою помилкою", але ратифікування його було б „великою помилкою". Його головним арґументом було твердження, що большевики тому погодилися підписати такий договір, бо вони осягнули вже в своїх атмосферичних експериментах в роках 1961-62 ті відомості щодо антиракетної ракети, яких Америка ще не має та для здобуття яких треба остаточно таки детонацій в повітрі. Він заперечував твердження Президента, наче атомовий договір є кроком до миру, бо — казав він — той договір, навпаки, наближує до війни бо буде поштовхом до дальших переговорів у збороєнні та дасть перевагу Совєтам в атомовому озброєнні. „Сьогоднішнє знання — твердив він — є завтрішньою перевагою", натякаючи на можливість скорішого здобуття Совєтами антиракетної зброї і тим самим перехилення балянсу збройних сил в сторону Совєтів. Він оскаржував президента Кеннеді, що той не дозволив був в останній серії атмосферичних детонацій перевести запроєктовані детонації, потрібні для військових цілей. Президент Кеннеді, який відбув свою пресову конференцію в той сам день вже після виступу д-ра Теллера, признав, що д-р Теллер був, є і буде противником атомового договору, але в цьому пункті багато інших видатних учених і лавреатів Нобеля не погоджуються з -дром Теллером. Президент звернув увагу, що теперішній атомовий арсенал Америки дозволяє на винищення впродовж одної години 300 мільйонів людей у світі і він запитував: „яку користь і яку безпеку дали б дальші перегони в атмосферичних детонаціях?" Він признав, що може не переведено всіх тих детонацій, що їх хотів мати д-р Теллер, але програма американських атомових ексмериментів була виконувана під контролею Ради Безпеки і Комісії Атомової Енерґії та її голови д-ра Ґленна Сіборґа. Президент покликався теж на опінію Дорадчої Наукової Комісії, що її має Президент та яка дала свою думку щодо атомового договору. Проте в той сам день ще один високий старшина, а саме ген. Бернард А. Шрайвер, шеф військового розвитку в космосі, висловився дуже критично про атомовий договір, заявивши перед згаданими злученими сенатськими Комісіями, що він міг виконувати свою програму краще — без отого договору. За день раніше виразно проти атомового договору висловився був ген. Томас Повер, шеф Летунської Стратеґічної Команди.

Переслухування свідків на сенатській Комісії відбувається гладко і швидко і атомовий договір перейде задля ратифікаційних дебат на пленумі Сенату в перших днях вересня ц. р.

ЧИСЛО СОВЄТСЬКИХ ВІЙСЬК НА КУБІ ЗМЕНШИЛОСЯ

Вашингтон. — Пезидент Кеннеді двічі відповідав на запити журналістів про число совєтських військ на Кубі і заявив 20-го серпня, що впродовж двох останніх місяців те число зменшилося. Він заявив, що важко є навіть розвідці подати точне число тих військ, бо СССР то забирає з острова свої військові з'єднання, то привозить туди нові відділи. Президент думає, що совєтські війська на Кубі займаються перевишколом кубинців, які мусять навчитися, як уживати совєтської зброї та літаків совєтської продукції.

У СВІТІ

• **У кол. французькому Конґо** новим прем'єром - президентом став Альфонс Массамба-Деба, колишній міністер плянування і розбудови, якого президент Фулберт Юлу відсунув був від уряду та, щоб позбутися його з краю, призначив на амбасадора до Франції. Але заки Массамба встиг виїхати, бурхливі демонстрації примусили Юлу зрезиґнувати. Першим ділом нового голови 8-членного уряду було заявити незмінну приязнь до Франції.

• **Сирійський генерал** Амін ель - Гафез одверто закинув президентові Об'єднаної Арабської Республіки Гамалеві Насерові, що той фінансував останню військову змову проти уряду в Сирії. Об'єднана Арабська Республіка — казав той сирійський генерал — витрачає великі гроші на політичні інтриги та сіяння заколоту в інших країнах, замість вжити їх для піднесення життьового рівня власних громадян. Амін ель-Гафез таврував „культ особи" існуючий в Єгипті у відношенні до Нассера.

• **Португалія** втримує тепер 60.000 війська в Анґолі й Мозамбіку, своїх африканських колоніях. Для Португалії, яка нараховує 9.500.000 населення, це велике людське і грошове виснаження. Уряд Салязара стоїть на становищі, що ті африканські колонії — це португальські „посілості", що їх вона буде боронити війною.

• **На Міжнародному Конґресі Хемотерапії** у Штутґарті запродуковано два ліки, які подають надію на успішне поборювання пістряка (рака), при чому один з тих ліків, названий ІУДР, виявив надзвичайно позитивні висліди у лікуванні заатакованих раком клітин, однак давав погану реакцію на загальний стан пацієнта, зате той другий лік саме невтралізував ту реакцію. Винайдено їх в Єйльській досвідній лябораторії при тамошньому медичному факультеті.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.5;0 three months $4.00. For UNA members monthly 65¢
Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Ситі і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Чеки і mony orders виставляти на: "Svoboda"
Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертаються тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Заклик Папи Павла VI

У неділю, 18-го серпня цього року голова Католицької Церкви Папа Павло VI виїхав, не зважаючи на бурю, із своєї літньої резиденції в Кастель Гандольфо і відвідав монастир оо. Василіян у Гроттаферрата поблизу Риму та відправив там Архиєрейську Літургію для священиків і для ченців Чину св. Василія Великого і для вірних української католицької Церкви, що зібралися того дня в монастирському храмі.

Свої відвідини в українському католицькому монастирі Папа Павло VI використав для виголошення проповіді, що своїм змістом привернула увагу всього і католицького і православного світу. Назвавши монастир оо. Василіян „східньою церковною громадою при брамі Риму", Папа торкнувся основної ідеї, під аспектом якої був започаткований його попередником, Папою Іваном XXIII Вселенський Собор, а саме — духової єдности всього християнського світу і зближення християнських Церков з метою, щоб вони були „одним древом єдности в Христовому імені".

Звертаючись у першій мірі до Католицьких Церков Сходу, в тому числі й української, і стверджуючи, що вживані в богослуженнях цих Церков мови й обряди є виявом тісного духового зв'язку, який поєднує їх із Католицькою Церквою, Папа заявив, що його погляд не може зупинитися на тих Церквах, що саме їх вірні і їхні обряди примушують його дивитися далі вперед „до всіх тих східніх Церков, що мають те саме хрещення, ті самі основи віри, правильну церковну ієрархію і церковні тайни, сповнені Божої ласки".

Які східні Церкви мав на увазі Голова Католицької Церкви — виходило ясно із дальшого змісту його проповіді, зокрема із його слів про те, що „великий респект і пошана до тих давніх і великих Східніх Церков спонукали його делеґувати минулого місяця єпископа Фрібурґу і Женеви, Франсуа Чаррісра, до Москви на урочистості, зв'язані із 70-річчям Патріярха Алексія. Це було зроблене — підкреслив Папа — щоб показати, що немає ніяких підстав для суперництва за престиж, ані для гордощів, амбіції чи будь-якого бажання продовжувати розбіжності і розрив, що існували в минулому і що тепер, як здається мені, є вже цілком анахронічними". Стверджуючи, що таким самим почуттям були сповнені й серця його попередників, особливо ж Івана XXIII, Папа проголосив із проповідниці: „Прийдіть! Хай упадуть усі бар'єри, що ділять нас!"

Як доводить звернення Папи до Східніх Церков, його заклик стосувався не тільки Російської Православної Церкви, але й інших православних Церков, зокрема тих, що не прийняли запрошення Ватикану взяти участь через своїх обсерваторів у Ватиканському Вселенському Соборі, зокрема Грецької Православної Церкви, як другої з найбільших православних Церков, що їх духовим осередком є Царгород. Посередньо цей заклик до зближення був звернений також і до українських православних Церков, що, йдучи за проводом Грецької Православної Церкви чи і з інших спонук, з недовір'ям, а то й вороже ставляться до заходів Католицької Церкви, започаткованих для духового зближення християнського світу.

Не є річчю світських людей вимагати від проводу тієї чи іншої Церкви якогось вирішення чи суґерувати, як він має поставитись до заклику Голови Католицької Церкви в справі зближення чи майбутньої духової єдности. Можна тільки ствердити, що такі звернення, як висловлений уперше Папою Іваном XXIII і тепер Папою Павлом VI заклик до „єдности в Христовому імені", знаходять широкий відгомін і щире сприйняття в серцях мільйонів людей, вірних усіх Церков — не тільки католицької і православних, але і протестантських.

Хрущов у Тіта

Теперішня візита Нікіти Хрущова в югославського диктатора Тіта не має ані для закордону, ані для комуністичного світу посмаку тієї сенсації, що її вона мала в 1955-му році. Тоді Хрущов поїхав до Беоґраду як перший секретар компартії СССР разом із прем'єром Ніколаєм Булґаніним, щоб перепросити Тіта за виключення Югославії з Комінформу за часів Сталіна та за наґінку, що її совєтська і — з наказу Москви — вся міжнародна комуністична преса вела персонально проти Тіта, як „ревізіоніста", зрадника правовірної марксо - ленінської лінії. Отож, тодішня візита совєтських верховодів у Беоґраді цікавила світ як черговий виразний відхід від сталінізму.

Від того часу в совєтсько - югославських відносинах було кілька відпливів і приплив сердечности, яка й так ніколи не була щирою: Москва не може забути Беоґрадові, що він виломився з-під сліпої залежности від московського диктату, а Беоґрад не може забути Москві зазнаних образ і принижень. Однак, не зважаючи на „замирення", Москва й до цього часу не привернула Югославії тієї грошової допомоги, що її відкликала була в червні 1948-го року після засудження Югославії за догматичні єресі. Але спір між СССР і Югославією нині взагалі анахронічний і цілком маловажний на тлі спору між СССР і комуністичним Китаєм. Югославія довший час служила за громовідвід китайським комуністам, які, лаючи її, мали на увазі Москву, так само, як Москва лаючи Альбанію, міряла в Пейпінґ. Нині вже й оця роля Югославії Тіта, як паравану для Хрущова, зайва, бо діялог між Москвою і Пейпінґом ведеться вже безпосередньо, з відкиненням усяких серпанків.

Ціллю теперішніх двотижневих розмов Хрущова й Тіта, переплітаних подорожами по Югославії, розвагами й прийняттями, може бути переведення аналізи внутрішньокомуністичної і міжнародної ситуації та з'ясування дальшої позиції Югославії в тому конфлікті, що постав між Москвою і Пейпінґом. Иде вже не про інтерпретацію догматичних подробиць, а про такі конкретні справи, як, напр., переконання невтральних країн, що Москва, автор атомового договору, краща за Пейпінґ, який той договір таврує, як капітуляцію перед американським „імперіялізмом". Західні коментатори висловили цікаву думку, що — з уваги саме на отих азійсько - африканських невтральних — Москві вигідніше, щоб Югославія залишалась надалі „невтральною", аніж мала б вона приступити до економічної організації СССР і сателітних країн, так званого Комекону, та їхнього військового так званого Варшавського пакту. На конференціях „невтральних" вождів Тіто виступав поруч із індійським Неру, ґанським Кваме Нкрумахом і єгипетським Нассером, і на тому форумі його голос „невтраліста" може мати більшу вартість для Совєтського Союзу, як мав би він тоді, коли б Тіто став явним совєтським поплентачем.

В Югославії було „легше жити", як жилося в СССР часів Сталіна, і легше жити тепер, як живеться в СССР під Хрущовим. Це стосується малих сільських господарств, житлових відносин, релігійного життя, туристичного руху. Але все одно Мілован Джілас за критику режиму сидить у в'язниці, і Хрущов так само, як і Тіто, мріє про опанування комунізмом усього світу.

ОБОРОННИЙ ПРОМИСЛ І МОЖЛИВІСТЬ РОЗЗБРОЄННЯ

Підписаний у Москві договір між ЗДА, Великою Британією та СССР про частинне припинення пробних атомових експльозій змушує американських економістів призадуматися над можливістю порозуміння в справі загального роззброєння і наслідками цього факту для промислової продукції ЗДА.

Після закінчення другої світової війни, в 1945-му році воєнна промисловість ЗДА мусіла ступнево переставлятися на мирну продукцію. Це спричиняло збільшення числа безробітних, бож не можна було одного дня припинити продукцію танків і вже наступного виробляти пасажирські авта та холодильники.

Президент Кеннеді недавно заявив, що, хоч у Москві й підписано договір про частинне припинення атомових вибухів, він не думає зменшувати витрат на зброєння. Мало хто вірить тепер у те, щоб Москва погодилася на дійсне роззброєння і на справжнього його контролю. Але все ж таки економісти вважають, що вже тепер треба підготовляти американську промисловість до такої можливости.

Коли б так нагло прийшло до порозуміння в справі роззброєння, то це було б великим ударом по економіці ЗДА. Щоб переконатися в правдивості цього твердження, треба зробити огляд американської оборонної промисловости так, як це зробили два співробітники „Ню Йорк Таймсу" — Філіп Шейбкофф і Джозеф Ділайвелд. Вони дослідили 25 найбільших фірм, що працюють на цілі оборони, творячи аж 50.8 відсотка всієї оборонної промисловости.

І так, у стейтах Вашинґтоні і Кензасі на воєнну промисловість припадає понад 25 відсотків всієї промисловости. В стейтах Каліфорнії, Арізоні, Колорадо, Ню Мехіко і Ютаг оборонна промисловість становить від 15 до 25 відс., в решті стейтів — нижче як 10 відсотків. У південній Каліфорнії кожний третій робітник працює на цілі оборони. В районі Сан Дієґо 82 відсотки всіх промислових робітників виробляють ракети і літаки. У 1960-му році обраховано, що в стейті Кензасі 32.2 відсотка всякого роду промислової праці припадало на ділянку оборони, а в стейті Вашинґтон — 28.6 відсотка. В тому самому часі 10.2 відсотка всіх особистих прибутків у Вірджінії походили з платень від Департаменту Оборони. В тому ж 1960-му році в ЗДА 2,500,000 цивільних осіб працювало в оборонному промислі.

Отже, коли б раптом припинилися всі державні замовлення на оборонні цілі, то протягом ночі подвоїлося б у ЗДА число безробітних, яке в липні цього року становило 5.6 відсотка всіх робітних сил.

Наведені вище статистичні дані пригадують всім державним чинникам і економістам, що уряд, промисл і робітничі організації мусять вже тепер думати над тим, щоб їх не заскочили несподівано факти.

2-го серпня сенатор - демократ із Південної Дакоти, Джордж МекҐоверн, звернув увагу на те, що запропоновані на оборону дол. 53,600,-000,000 становлять більше як половину всього державного бюджету. Цей сенатор вимагав зменшити витрати на оборону, в тому числі і на Комісію Атомової Енерґії, на 5.000,000,000 дол. Але тому, що таке зменшення спричинило б значне збільшення числа безробітних в оборонному промислі, одночасно запропонував він плян переставлення оборонної продукції на цивільну. Цей плян має ось такі два головні пункти:

1. Усі фірми, в яких 25 або більше робітників працюють для оборонних цілей, повинні зорганізувати у себе окрему раду, що займалася б пляном затруднення на випадок втрати різних урядових замовлень. Фірма, яка не матиме такої ради, не зможе дістати жадного урядового замовлення.

2. Президент повинен зорганізувати окремий економічний комітет, на чолі з секретарем торгівлі, який визначив би ролю урядових агенцій в переставленні промислу з оборонних замовлень на цивільну продукцію, якщо постала б потреба в такому переставленні.

При Контрольній і Роззброєневій Агенції вже існує так зване економічне бюро для вивчення проблеми переставлення промислу, але складається воно лише з 9-ох членів, з-поміж яких є всього 4 спеціялісти. Загально домагаються, щоб в цій справі почав діяти на ширшу скалю Вашинґтон. Уряд повинен вже тепер виготовити відповідну програму.

Деякі великі фірми вже самі думають над тим, щоб „не тримати всіх своїх яєць в одному кошику", і укладають пляни на випадок порозуміння в справі роззброєння. Представник найбільшої в світі промислової фірми Дженерал Моторс заявив, що фірма „має все потрібне на кожну ситуацію". Ми — сказав він — готові переставити нашу продукцію так, як цього буде потрібно".

Треба, щоб і всі інші фірми могли сказати те саме.

У Бельгії знову боротьба між двома різномовними групами

Брюссель. — Затяжна і наче традиційна ворожнеча між двома мовними групами в Бельгії — флямандцями, що говорять по-голляндськи і валльонцями, що говорять по-французьки — проявилась знову в демонстраціях та вуличних бійках в Остенді в минулу неділю. Відома й модна надморська місцевість Остенда лежить у Фляндрії, однак у тому місті переважає французька мова, а одна з його дільниць має славу „малого Парижу". Коли флямандці уладили маніфестаційний похід у честь поляглих в останній світовій війні своїх земляків, вальонці кинулись здирати флямандські прапори з авт. Зчинилась бійка і заколот з участю кількасот осіб. Гірший інцидент стався в самому Брюсселі, де з авта кинув хтось дві ґранати до переповненої каварні. Важко й легко поранено понад 40 осіб, в тому числі одному мужчині й одній жінці відірвало ноги.

ШВАЙЦАРСЬКИЙ ЖУРНАЛ ПРО УПА

У швайцарському військовому місячнику „Альґемайне Швайцеріше Мілітерцайшріфт" за липень цього року появилась нотатка, позначена ініціялом „С" — про Українську Повстанську Армію.

Згаданий журнал — одна із найкраще редаґованих військових публікацій, найстарший у світі військовий періодик, що виходить уже 129 років і то — на диво — якраз в традиційно невтральній країні. Цей журнал респектований американськими мілітарними колами, на що вказує те, що його статті з військово-знавчої і воєнно - історичної ділянок часто цитує або в цілості містить „Мілітер Ревю" орган Школи Командувачів і Генерального Штабу.

На особливу увагу заслуговує завжди актуальний в „ASMZ" огляд військових справ в поодиноких країнах світу, в різних аспектах п. н. „Закордонні збройні сили". Докладно обговорюється там система озброєнь і готування до війни ЗДА, НАТО і Совєтського Союзу із сателітами. Цікаво, що нотатка про УПА видрукована в цьому огляді у розділі „Совєтський Союз", не зважаючи на те, що швайцарці дуже чутливі на пункті своєї невтральности.

Подаємо її, з огляду на кінцевий висновок, без змін, у перекладі з німецької мови:

„Українська Повстанська Армія — УПА (така номенклятура в оригіналі — З. С.) — це українська партизанська армія, що постала 14-го жовтня 1942-го року із злучених, окремо діючих до того часу, партизанських відділів. У її складі, вже при кінці німецької окупації, було коло 200 000 вояків. Сотня становила основну тактичну одиницю. Полки й батальйони входили до акцій в особливих умовинах. До того ж існували ще по селах і містечках місцеві станиці самооборони. До бою виступали партизани в уніформах і з відзнаками ранґи. Головнокомандувач мав справний і меткий штаб, вишкільна секція цього штабу видала 364-сторінковий практичний підручник ведення підривної війни".

„Під час німецького відступу УПА нагромадила багато воєнного матеріялу, що його вживала для саботажної акції проти наступаючих совєтських армій. Взимку 1944-го року загинув маршал Совєтського Союзу Ватутін враз із своєю ескортою, попавши в засідку. В 1947-му році поляг польський заступник військового міністра, генерал Сверчевський під час нападу; він відомий ще з того, що під час еспанської громадянської війни, під псевдонімом „генерал Вальтер", командував червоною інтернаціональною бриґадою".

„В 1950-му році УПА перейшла від активної партизанської збройної боротьби до психологічної акції, з такою метою:

— задержати українські підпільні організації;

— виконувати саботажні та нападні поодинокі акції;

— очолювати ідею протикомуністичної революції в сателітних країнах;

— інформувати вільний світ про дії УПА".

„Українська Повстанська Армія не розбита і не зліквідована, вона провадить і далі боротьбу засобами саботажів та пасивного спротиву і готова — із вибухом третьої світової війни — знову відновити загальну визвольну війну цілого народу".

З. Стефанів

Інж. Микола Яримович

ЗВІДКИ НЮ ЙОРК ВОДУ БЕРЕ?

Кожний знає, що не раз люди серед води, на морі, від спраги вмирали. Морська вода до пиття не надається, так само як денатурований алькоголь, що його нелегко очистити від отруйних складників. Департамент Внутрішніх Справ Уряду ЗДА досліджує різні методи очищування солоної води в чотирьох великих спорудах, що коштують понад $5 000 000. Практичних вислідів, „дешевої" води, ще нема. Брудну воду з ріки, занечищену всякими хемікаліями та шкідливими бактеріями, можна очистити, але це дорого коштує. Ці кошти головно залежать від кількости тої води та шкідливих речовин у ній, як також від того, як високо треба воду помпувати до місця її вжитку.

Щоби мати поняття, скільки для міста Ню Йорку потрібно води протягом однієї доби, уявімо собі великий став, що має 247 акрів поверхні (коло одного кілометра в довжину і ширину) і 16 стіп глибини. Води там буде 172 000 000 кубічних стіп, або коло 1 290 000 000 ґальонів. Для того, щоб перепускати таку велику кількість води щодня крізь фільтри та помпи, треба мати величезні споруди і зуживати дуже багато енерґії, передусім електричної. Це дуже збільшило б видатки Ню Йорку, що вже й так сягають у його бюджеті розмірів, яких не мають навіть деякі европейські держави.

Великі інвестиції у водні споруди і водопроводи рятують Ню Йорк від браку води. Комісія Постачання Води при міській управі від 1905-го року займається плянуванням тих інвестицій, дослідами, зв'язаними з доставою води, її кількістю та якістю, проєктуванням і будовою нових і збільшенням вже існуючих споруд. При цьому застосується всякі нові технічні досягнення та економічне використання природних і фінансових ресурсів. Працює над цим коло 600 осіб, з-поміж яких багато мають високі технічні кваліфікації. Самим постачанням води, розподілом її та утриманням усіх споруд в доброму стані займається Департамент Достави Води, Електричного Струму і Газу.

В основному допливає вода до Ню Йорку з Гіл Вю, резервуару, що знаходиться біля Йонкерсу, в повіті Вестчестер. Пливе ця вода каналом ч. 1 до Мангеттену, а каналом ч. 2 через Бронкс і Квінс до Бруклину. Ці підземні канали мають прямовісні отвори - шахти, якими, з уваги на високе положення резервуару Гіл Вю (295 стіп понад позимом моря), вода під власним тиском підходить до розподільчих споруд. — Резервуар Гіл Вю сполучений підземними водопроводами з великим збірником Кенсіко, біля містечка Валгалла, за яких 6 миль на північ від міста Вайт Плейнс. З гір, на схід від ріки Гадсону, вода допливає постійно до резервуару Кенсіко двома підземними водопроводами, що звуться Аквадакт Кетскіл і Аквадат Делевар. Аквадактом Кетскіл іде вода з системи постачання води Кетскіл, що дає Ню Йоркові 555 000 000 ґальонів води денно. Цей бетоновий водопровід має 92 милі довжини, 17 стіп ширини та 17.5 висоти. На 1114 стіп нижче від позему моря перехрещується він з рікою Гадсон недалеко Військової Академії у Вест Пойнті. Він лучить резервуари Кенсіко і Ешакен, що знаходиться за яких 6 миль на північний схід від Кінґстону. До резервуару Ешакен вливає річка Ісопас з її доплпивами. З цим резервуаром сполучений резервуар Шогері, що до нього вливає річка тої самої назви, яка протікає біля містечка Ґантер. Обидва ці резервуари сполучує на 18 миль довгий, 10 стіп широкий та 11.5 стіп високий тунель, що коло Шендекін лучиться з річкою Ісопас, а далі з резервуаром Ешакен.

Резервуар Ешакен розділений греблею, біля якої є споруди, що з номічю сотень водограїв насичують воду киснем. Там є також хемічна лябораторія, де постійно перевірюють якість води, привезеної з різних місцевостей. Воду, що йде до міста, не тільки контролюється, але і хльорується, щоб забезпечити її від бактерій, шкідливих для здоров'я. Обидва резервуари, Ешокен і Кенсіко, часто відвідують туристи.

Ріка Делевер з її доплпивами може постачати для Ню Йорку щонайбільше 610 000-000 ґальонів води денно, тобто коло 47% усього запотребування. Після закінчення проєкту в Кенонисвілі в повіті Делевер, в 1965-му році, ріка Делевер даватиме коло 800 000 000 ґальонів, тобто таку кількість, що її Найвищий Суд ЗДА 7-го червня 1954-го року дозволив відбирати з тої ріки для Ню Йорку. Рештою води діляться стейти Делевер, Пенсилвенія і Ню Джерзі.

Ріка Рандовт, що пливе біля Кергенксону, недалеко Союзівки, і на схід від міста Кінґстону вливає до ріки Гадсону, дає Ню Йоркові коло 120 000 000 ґальонів води. Рандовт, в її горішнім бігу, творить резервуар тої самої назви. Він сполучений тунелем на 5.5 миль довжини з резервуаром Неверсінк, що до нього вливається річка тої самої назви. Крім того, резервуар Рандовт сполучений 25-милевим тунелем Іст Делевер з резервуаром Піпектон, а далі 44-милевим тунелем Вест Делевер із ще незакінченим резервуаром Кеннонсвіл. Вся ця група резервуарів, що з них два знаходяться в повіті Салливен, а два в повіті Делевер, творять головну систему постачання води до Ню Йорку.

З резервуару Рандовт пливе вода 85-милевим водопроводом Делевер Аквадакт аж до Гіл Вю резервуару - роздільні. Цей водопровід проміром від 13.5 до 19.5 стопи, збудований в скелі на 600 стіп нижче позему моря, перехрещується з рікою Гадсон, на північ від міста Нюбурґ. По дорозі він впадає також до резервуару Кенсіко

Найближча до Ню Йорку третя збірня води, системи Кротон. Вона складається із сполучених між собою 12 резервуарів і 6 контрольних озер, головно в повітах Патнам і Вестчестер. Головними спорудами тої системи є старий і новий аквадакт Кротон, уздовж ріки Гадсон і нова гребля Кротон. Це — найстарша система, побудована переважно ще перед 1905 роком. Вона постачає Ню Йоркові найменше води — тільки 325 000 000 денно. Крім цього деякі резервуари, озера, як також річки Кротон і Бронкс, що належать до тої системи, лежать відносно низько, так що треба подекуди воду помпувати на вищий позем, щоб підвести її до головного резервуару, звідки вона пливе вже далі до Ню Йорку. Цього не потрібно для водних систем Кетскіл і Делевер, що

(Закінчення на стор. 3-ій)

Д. Квітка

ПОДОРОЖ ПО ЕВРОПІ

(1.)

Так якось несподівано й без попереднього плянування виїхали ми до Европи. Дітройтський Пресовий Клюб винайняв літак і дав змогу своїм членам, за досить низькою оплатою, виїхати до Лондону й вернутися з Парижу цим зачартерованим літаком.

Тому, що наш джет віз тільки членів клюбу та їх родини і тому, що вітер „дув у хвіст", ми, сівши в Дітройті, висіли аж у Лондоні. Охочі пили цілу дорогу шампанське та інші коньяки, тим більше, що „хтось" украв нам майже цілу ніч, бо коли в Лондоні була північ, то нам світило ще „західнє" сонце, а коли в Лондоні зорялось, то на нашому заході була вже північ. Але наша північ нічого не помогла нам, бо ми зближалися до Лондону, що вітав прекрасний світанок, і симпатичні стюардеси будили всіх, заохочуючи до вже европейського сніданку.

Було це з 25 на 26 травня 1963 року. В столиці Великобританії чемні англійці не заглядали в наші валізи, і ми скоро опинилися в готелі.

Лондон — свідок слави минувшини

Столиця колись могудньої імперії, тепер уже тільки „свідок слави минувшини", Лондон утратив віру в себе й загубив чесноти колишніх „носіїв культури" й колонізаторів. Те, що ще недавно було гордістю й славою кожного англійця, нині стало для них посміхом. Англійці проти війни, проти атомової зброї, проти колонізації, взагалі проти всього, що вимагає відваги й рішучости. Вони за „демократію", якої вже ніхто не розуміє, бо не знає, де кінчиться демократія й починається анархія.

*

Ми приїхали до Лондону під час „афери Профумо". Це — символ Великої Британії, що втратила віру в себе. Не маючи нагоди чи заохоти „агори" боротися за великі речі, плекати великі чесноти, творити нові цінності, значна частина англійської еліти віддалася „романтиці", а інша, прийнявши дух і наставу торгівця, намагається виторгувати мир і добробут.

„Дух Мюнхену" чи Чемберлена живе й досі в Англії. Відвагу заступив страх, а він є злим дорадником. Тому по вулицях Лондону блукають леґіони пацифістів і бітніків. Пацифістів ми не бачили в „акції", але зате бачили сотки бітніків — неголених, нечесаних, немитих, драних. Це люди, які протестують проти чогось, неконформісти, але ми ніяк не могли довідатись, за що вони виступають, що нового несуть. Яка ідеологія цих людей вулиці? Це, мабуть, протестанти проти безпринциповости провідної верстви.

Лондон задержав і дорожить матеріяльними виявами своєї традиції, але він утратив свій творчий дух. Черчил не хотів бути „ліквідатором імперії Її Королівської Величности", але на довгу мету переміг дух пацифіста з Мюнхену. Імперія ліквідується і ззовні і зсередини.

В Лондоні ми були гостями Пресового Клюбу, який існує понад 80 років і має цікаву традицію: жадна жінка не тільки не може бути його членом, але не сміє навіть переступити його порогу. Єдина жінка, що „вдерлася" до цього клюбу на дуже короткий час за 80 років його існування, була теперішня королева Єлисавета II.

Клюб улаштував нам гарне прийняття (не в своїх приміщеннях, бо з нами були жінки) і прогулянку кораблем по Темзі.

Для тих, які навчалися географії (бо в Америці чимало учнів закінчує гайскули, не маючи уявлення про географію), буде цікаво довідатися, що в південно - східній частині Лондону відвідали ми Королівську Обсерваторію, і що через цю частину міста переходить уявна лінія, перший меридіян; звідси маємо прийнятий у всьому світі Ґрінвічівський час, так званий стандартний час, що його обчислюється в цій обсерваторії. Коли ми переїжджали через цю уявну лінію, наша соняшниково - русява, з волошками в очах господиня запевняла нас, що знаходимося ми в місці, де немає часу. Ніхто з нею не сперечався. Є речі, в які треба вірити.

На ріці ми бачили „свідків слави минувшини", — тлінні останки гордих колись кораблів, що возили по безмежних морях безстрашних завойовників, будівничих наймогутнішої в світі імперії, яку тепер розпарцельовують і свої, і чужі. Цікаво, що наші англійські гості розповідали нам про ці кораблі без найменшого зворушення. Виходить, що в історії і найбільші катастрофи відбуваються іноді спокійно, природно.

Люди, звичайні люди, однаково сприймають і процес великого, революційного творення, і процес бальзамування, перетворення в музейні експонати великих здобутків і творів.

Чи не є природа ласкава до нас? Вона в кожній ситуації дає нам почуття задоволення. Може ще з'явиться колись новий Єремія і буде плакати на мурах Лондону чи на оцих ось кораблях на Темзі, але життя буде плисти своїм руслом, і нарід, широка маса людности не буде собі з того нічого робити. Бо всі великі речі, в тому числі й імперії, живуть і вмирають у серцях людей.

Проте, ми захоплювалися видом Лондону з нашого корабля. Ми переживали велику історію великого народу. Відсвіжували в своїй пам'яті те, що знали, і довідувалися про нові речі. Але я не буду писати про все, бо це забрало б забагато місця.

Крім плавби по Темзі, ми їздили дуже довго підземкою, а ще більше ходили пішки. Вдаряє в очі велика кількість розкішних парків і квітів. Взагалі в Европі багато квітів — живих, свіжих і пахучих.

Якщо мова про парки, то мені дуже сподобався Гайд Парк. Цікавий він, зокрема, тим, що тут є спеціяльна трибуна, з якої вільно говорити кожному все, що спаде на думку.

За п'ять днів побуту у Лондоні я був у Гайд Парку три рази. Хотів прочитати тут свою статтю про фільм „Тарас Бульба", що її „не міг" в цілості вмістити в українській пресі. Але, на жаль, не було у той час слухачів. Кажуть, що Гайд Парк втрачає свою популярність тому, що чимраз менше є охочих там говорити і слухати. А бітніки, які могли б дещо сказати, не потребують цього парку, бо мають свої клюби і всі вулиці Лондону.

Євген Онацький

ГАЛИНА АНДРЕАДІС, КОНТРАЛЬТО...

Галина Андреадіс

Чотири роки тому я вперше на одній з наших академій почув Галину Андреадіс, — Не зробила вона на мене особливого враження: ось така собі гарна панночка з низьким голосом приємного тембру..., але ж, очевидячки, без належної школи.

Але з того часу пройшло чотири роки, і яка величезна зміна! Із такої собі співачки виросла справжня зірка, перед якою, якщо вона буде й далі так рости — стелиться блискуча кар'єра.

Донька „чарівного", як вона висловлюється, Запоріжжя, прожила там десять перших років свого життя з батьками й двома сестрами. Коли ж прийшла війна, батька забрали до війська, і він пізніше опинився в полоні. А матері тяжко приходилося з трьома маленькими дітьми. Потім прийшла ще й мандрівка — перше по рідних, українських, а потім по чужинецьких землях на еміграції.

Галина Андреадіс опинилася в Ашафенбурзі, де вчилася в українській гімназії, і де, під час шкільних свят, відбувся її співочий дебют. „Мав він успіх, але, — додає, посміхаючись наша співачка, — скажу вам щиру правду, що я тоді не нав'язувала до того особливої ваги..."

В 1949 р. прибула вона з родиною в Аргентину. Тут її сестра вступила до консерваторії і підбивала й Галину вступити до неї, щоб вишколити голос. І от, одного дня, прийшла вона на вступну пробу. Співала без музичного супроводу „Повій, вітре, на Вкраїну..." Приявний маестро „Колону" Фуруччо Калюзіо відразу вподобав її голос і настоював на тому, щоб вона вчилася в консерваторії. Це було 1959 р. З того часу Галина Андреадіс дуже пильно студіювала:

Це мені забирало дуже багато часу, — казала вона.

Але успіхи вона робила незвичайні, як я констатував майже при кожному її новому виступі на наших „Академіях", яких вона була завжди невідмінною учасницею, і як констатували всі інші слухачі, все більше захоплюючись її співом. Бо Андреадіс, треба відразу сказати, в останніх часах співає, не милуючись своїм голосом і не звертаючи уваги на зміст і слова, як то роблять пересічні співачки, але по мистецькому відтінюючи змисл кожного слова, сповнюючи їх справжнім чуттям.

Не пройшло багато часу, і її вже заанґажовано до „Кольону", — правда, на другорядні ролі, але — до „Кольону", що належить до категорії таких оперових театрів, як „Скаля" в Мілянї; колишній „Реале" (королівський) в Римі, „Метрополітен" в Ню Йорку... Тут вона виступала в двох сезонах в „Валькірії", Ваґнера, „Сільській честі" Масканьї, „Ріґолетто" Верді... Та все ж великих перспектив тут не було: „Кольон" побудований на гастрольній системі — приїзжих зірок, і місцевим залишається мало місця...

Саме тому Галина Андреадіс вирішила спробувати щастя в широкому світі: у вересні вибирається на відвідини до ЗДА і Канади, а звідти — до Европи: — Моя мрія, казала вона, — проспівати Амнеріс, якої партію я вивчила з славним музикою, маестром „Кольону" К. Мальвером; а друга мрія — взяти участь в постановці української опери, якщо не на рідних землях, то бодай у тому ж „Кольоні".

Але перед виїздом наша артистка вирішила дати прощальний концерт. Це мав бути властиво перший цілком самостійний концерт...

Відбувся він в муніципальному театрі „Сан Мартін", зовсім недавно збудованому на одній з головних вулиць столиці — „Ель Корріентес". Він не був їй чужим, бо вона тут брала участь в конкурсі співачок для камерної опери, і жюрі визначило їй почесне місце.

Програма концерту була зовсім поважна: в першій частині Перґолезі, Бетговен, Шуберт, М. Реґер, Верді, (арія з „Кармен"), Копитович („Аве Марія"), два арґентинські композитори — Ґуставіно та Де Роґатіс; в другій частині українські твори: Стеценко „Дивлюсь я на ясні зорі" та „Стелися, барвінку", Степовий „Розвійтеся з вітром..." О. Нижанківський „Минулі літа молодії..."; В. Барвінський „Ніч"; А. Гнатишин „Жита"; С. Людкевич „Спи, дитино моя...", М. Лисенко — арія татарки з „Тараса Бульби", А. Вахнянин — арія Одарки з „Купала", Ще М. Лисенко — „Дощик".

Успіх був тріюмфальний. Співачка мусіла наддати „Гопак" Мусорґського (українською мовою і без звичайної в інших вулґаризацією) й арію з „Трубадура" Верді.

Композитори А. Де Ґоґатіс і А. Копитович дякували за гарне виконування їх творів, і Де Роґатіс сказав:

— Здається, арґентинцям треба вчитися від українців, як співати арґентинські твори...

Арію Копитовича „Аве Марія" зареґістровано репортерами телевізії і, кілька годин пізніше, цю частину концерту продемонстровано в телевізійному каналі ч. 7.

„Ля Пренса", найповажніший щоденник Арґентини, присвятив концертові спеціяльну рецензію, в якій зазначив, що в усіх чужинецьких творах першої частини, співачка „виявила технічну компетенцію і голосовий реґістер великих можливостей, що дозволило їй віддати успішно різні стилі обраних творів.

Слідувала потім низка творів українського фольклору та композиторів, і Андреадіс дала дуже ґарне їх виконання, особливо в Стеценковому „Стелися, барвінку" та в Лисенковому „Дощику", відтворюючи їх із усім їх чаром і почуттям, у них вкладеним. Співачку слухачі ентузіястично оплескували...".

Якщо рецензентові „Ля Пренси" з української частини сподобалися найбільше два вищеназвані твори, то іншим особливо припала до смаку майже ніколи не виконувана, і тому мало відома арія татарки з „Т. Бульби", що була виконана з рідким смаком і музикальністю.

Концертантка одержала під кінець концерту гарні китиці квітів від Української Центр. Репрезентації, що спонзорувала концерт, та від „Просвіти" — на засвідчення тої вдячности, що почуває до неї українське громадянство, та надій, що воно на неї покладає... Директор буенос-айренського відділу світово-відомого музичого видавництва. Рекорді подарував артистці, на знак пошани, альбом італійських арій...

Захоплений концертом п. Р. Сасик, сам співак, тенор, що його голос, як соліста, преґарно звучить в кантаті М. Лисенка „Б'ють пороги", наспіваній заходами Української Центр. Репрезентації на платівку, написав мені: „Голос Галини Андреадіс — незвичайної краси, багатого тембру і непересічного об'єму, обширної теситури, що дозволяє їй брати багато сопранових нот і всі низькі ноти контральто, з задержанням ідеальної лінії в усіх реґістрах, технічно й динамічно бездоганний. Легкість емісії, вроджене почуття фразування й ритму, незвичайно естетичний вигляд у співі, чудова дикція визначають її, як першоклясну співачку. Слухаючи Г. Адреадіс, мимоволі шукаєш порівняння з кращими нашими артистками. На мою думку, її багатий природний голос нагадує найбільше голос незабутньої О. Петрусенко, але в способі співання та інтерпретації вона стоїть зовсім окремо... як Галина Андреадіс. Її засада — спів, повний експресії. В нього вона вкладає свою чутливу душу і в тонах, збагачених усіма засобами музичного вислову, передає його слухачам. Г. Андреадіс — типова співачка сцени, чи естради, і, щоб оцінити її вповні, треба не тільки її слухати, а й бачити. Вже сама поява артистки на сцені з'єднує їй симпатії публіки..."

Уважав я потрібним подати ці відомості про Галину Алісію Андреадіс читачам „Свободи", щоб вони використали й самі нагоду першого ж концерту нашої співачки в ЗДА, чи в Канаді, щоб особисто отримати ті гарні враження, що їх отримали слухачі останнього концерту в Буенос Айресі.

Тиждень Поневолених Народів в Перт Амбой, Н. Дж.

Амбіції українців цього міста не залишитися позаду інших українських громад з багато більшою кількістю українського населення мають уже свою історію. Такі амбіції має місцевий відділ Організації Оборони Чотирьох Свобід України. Можна було це, зауважити при різних нагодах. Коли почалася акція за проголошення українських днів та вивішування українських прапорів по інших містах, місцевий відділ ООЧСУ також почав робити в тому напрямі заходи. Звичайно ця акція мала успіх і Український День у цьому місті вже є історією.

Це саме було і з Тижнем Поневолених Народів. Ідея ініціятиви проголошення тижня поневолених народів зародилася в членів управи відділу ще в 1962 році, але з різних причин не вдалося її зреалізувати. В цьому році ці самі люди знову піднесли питання поневолених народів і над ним почалися дискусії. Всі були за те, щоб робити заходи, але знаючи незацікавленість цим питанням інших організацій та пасивне ставлення загалу українського громадянства до всяких політичних чи навіть національних починань, мало було охочих, які б зайнялися тією справою. Дещо охоти додала членам управи постава до справи Поневолених Народів конгресмена 15 дистрикту і мешканця цього міста пана Едварда Петена та його резолюція, яку він вніс в Конґресі за створення Конгресової Комісії для Поневолених Народів.

Попередні імпрези показали, що рахувати на підтримку інших організацій не можна, і що треба все робити самим. Почалися шукання контактів з іншими національними групами, але це не дало жадного висліду. Сподівана допомога поодиноких осіб також була безуспішною з уваги на вакаційний сезон. З Бюра Публічних Документів одержано відповідь, що документу ч. 86-90 немає, бо наклад вичерпаний і не знати, чи буде перевиданий. Не було на що покликатися на випадок якихось перешкод, на підставі чого можна домагатися такого проголошення. Залишилося лишень вісім днів до початку відзначування Тижня Поневолених Народів, а всі заходи лишилися на тому самому місці. З браку часу, не можна було скликати нарад організацій для дальших заходів та вибору репрезентації до посадника міста. Звичайно, що для цього, тобто для репрезентації охочих знайшлося би багато. Кінець кінцем, щоб зрушити справу з місця, в порозумінні з членами управи відділу рішено звернутися до посадника листовно, що й зроблено. Не тільки позитивної, але взагалі якоїсь відповіді від посадника ніхто не сподівався, тим більше, що представники міста включно з посадником були поставлені у невигідне для них положення на протестаційному вічу, минулорічнім, на яке вони прийшли, щоб виголосити свої передвиборчі промови, на що дістали делікатне попередження таких промов не виголошувати.

Яке ж приємне було розчарування, коли одержано від посадника письмо та копію проклямації, якою він проголосив тиждень від 15-го липня Тижнем Поневолених Народів, закликаючи мешканців міста до молитов за кращу долю уярмлених народів.

Хоч цьогорічне відзначення Тижня Поневолених Народів було скромним, воно має своє значення. Ця скромна проклямація, видана посадником міста паном Джеймсом Флином, повинна заохотити всіх українців, а в першу чергу українські організації, також і інші національні групи в місті і околиці до кращої підготовки в наступному році. Початок зроблений, а тепер слово за всією громадою, від постави якої у великій мірі буде залежати успіх Тижня Поневолених Народів в 1964 році.

Г. Т.

ЗВІДКИ НЮ ЙОРК ВОДУ БЕРЕ?

(Продовження із стор. 2-ої)

має велике економічне значення з огляду на високі кошти помпування.

Тому, що водопроводи Кротон можуть достачати воду до Ню Йорку без посередництва міських тунелів, що йдуть від резервуару Гіл Вю, місто матиме воду навіть тоді, коли з якоїсь причини з Гіл Вю не можна було б її дістати. Вода з сисеми Кротон може частинно йти до резервуарів Кенсіко і далі до Гіл Вю.

Збірники всіх систем постачання води до Ню Йорку, тобто резервуари, озера і т. п., можуть вмістити найбільше 508 159 000 000 ґальонів. На 1-го січня 1962 було там тільки 55% заповнення. Посуха вліті минулого року ще більше той позем обнизила. Все ж таки навіть на пів року, без дощу і допливу води до збірників, потрібно було б для Ню Йорку яких 230 000 000-000 ґальонів води, тобто коло 45% посмности усіх збірників. В кожному разі, забезпечення Ню Йорку водою досить добре.

Найгірше забезпечена водою нюйоркська дільниця Річмонд, на острові Стетен Айленд. Місцевих колодязів та двох чавунних рур 42 і 36 цалів проміру, що допроваджують воду з Бруклину вже не вистачає, особливо на випадок пожежі. Саме тепер будується нова система постачання коло 190 000 000 ґальонів води до Річмонду з Бруклину, з прямовісного водного шахту ч. 17-А. До нього доплиає вода з Гіл Вю резервуару міським каналом ч. 2. З цього шахту вода буде частинно відпроваджена до нового, залізобетонового шахту, 8 стіп проміру і 935 стіп глибини до нового тунелю, майже 5 миль довжини і 10 стіп проміру. Він буде вирубаний у скелі під затокою по прямій лінії до Річмонду, де буде лучитися із новим прямовісним шахтом на 965 стіп глибини, що ним вода під власним тиском плистиме наверх і далі йтиме водопроводами до двох критих збірників біля Сілвер Лейк. По дорозі вода буде доходити до розподільчих комор для вжитку в Річмонді. Надмір води, що вночі доплине до збірників, вертатиметься вдень тою самою дорогою до Бруклину, де вдень запотребування на воду більше як шахт ч. 17-А може достарчити. Над цим оригінальним проєктом працюють також два українські інженери.

Немало є ще цікавого матеріялу на тему постачання води до Ню Йорку. Наприклад, плянується будову різних систем, що їх буде потрібно аж за яких 50 років, з очищуванням соленої води і вживанням для цього атомової енергії. Цікаві також способи забезпечування води від шкідливих для здоров'я речовин. Постійна контроля ступеня насичення води радіоактивними складниками, збирання даних про кількість атмосферичних опадів у різних околицях, статистика температури, вітрів, спорудів і т. п. — всьому цьому варто присвятити окремі статті.

Виступ учнів Музичної Студії проф. М. Полевського.

Після кількох надзвичайно успішних учнівських концертів улаштованих в цьому році Українським Музичним Інститутом і кількома приватними школами, 29-го червня в залі Українського Інституту Америки відбувся концерт учнів фортепіянової студії відомого й видатного пяніста-педагога проф. М. Полевського. Мета концерту, виявити перед батьками та громадянством мураливу працю наших педагогів і духовий ріст української талановитої молоді в ділянці музичної культури.

Концерт 29 червня розпочався виступом молоденької 8-річної Іринки Зеленської. Учениця з відвагою й певністю преґарно виконала „Наше сонечко" — В. Барвінського, „Їхав козак на війноньку", „Марш", українські народні пісні в обробці І. Берковича, та два дуєти: „Реве та стогне Дніпр широкий" й „У сусіда хата біла" при акомпаніяменті старшої сестри Наталки.

Іра Яросевич добре й музикально заграла „Волинку" Баха, „Баляду" Бурґмюлера й „Тарантелю" Бомонта.

Учень філядельфійського Українського Музичного Інституту 11-річний Осипко Лупань відограв вдумливо з різноманітними нюансами „Фантазію" д. мін. Моцарта, дві українські пісні в обробці Сільванського та „Фуґу" — дует на українську тему „Журавель" при акомпаніяменті проф. М. Полевського.

Борис Комаровський виявив визначні технічні досягнення і виконав з темпераментом складну програму — всі три частини „Сонати" с-дур Моцарта, „Рондо алля Турка" Моцарта, „Контрданс" Бетговена і „Вальс" оп. Ю4 ч. 1. Ф. Шопена.

Учениця проф. Людмили Тимошенко - Полевської, челістка Галина Сарач, виконала з добрим технічним опрацюванням, доброю інтонацією, приємним звуком і гарним фразуванням та знаменитою інтерпретацією відограла цікаву програму: „Сюр де Лак" (На озері) Гозара, „Концерт" ч. 3, Гольтермана та віртуозний твір Дворжака „Рондо". Челістці акомпаніювала старанно й дбайливо п-ні О. Сарач - Буніна.

Іра Насадюк виконала з добрим розумінням стилю „Прелюдію і фуґу" ціс-дур Баха і показала легку прозорість, ритмічну прецианість й зразкове голосоведення. Поетично пролунали дві перші частини „Місячної сонати" Бетговена і з технічною певністю її фінальна частина. Прелюдії оп. 3 ч. 2 і оп. 32 ч. 12 Рахманінова, піяністка яскраво виявила художні образи цих творів.

Концерт закінчила учениця вищого курсу Українського Музичного Інституту і визначна студентка Гантер коледжу Наталка Зеленська. Вона блискуче виконала один з монументальних творів фортепіянової літератури, „Концерт" Вівальді з п'ятьох частин: I. Maestoso pesante II. Lugubre e cantabile III. Fuga IV. Largo Y. Finale Bouree.

Треба відзначити, що молода піяністка доказала великий поступ на шляху творчого розвитку.

Визначна технічна майстерність, широка кантелена, еластичність темпів, багата скаля динамічних ступнів, знаменита педалізація, ефекти дійсно органового характеру, яких вимагає твір, все це дала Наталка Зеленська в своїй чудовій інтерпретації.

Захоплена публіка несподіваним виступом молодої піяністки „прийняла гру бурею оплесків і щиросердечною подякою після закінчення концерту.

Батьки учнів і публіка щиро вітали визначного піяніста педагого проф. М. Полевського й дякували за його працю в користь нашої молоді й української музичної культури.

М. Г.

Українська хроніка

• Збірка українських поштових марок буде виставлена на влаштованій в рамцях конвенції Союзу Американських Філятелістів, виставці, що відбудеться в днях 28 серпня до 1 вересня ц. р. в готелі Шік-Картер у Клівленді, Огайо. Українська філятелія буде репрезентована на цій виставці збіркою д-ра Рудольфа Сойхтера, голови Союзу Українських Філятелістів у Німеччині, яка охоплює марки поштових округ України — Києва, Катеринослава, Одеси, Херсона, Поділля й української Польової пошти. Частини своєї збірки українських поштових марок д-р Сойхтер виставляє водночас в Істанбулі в Туреччині і в Берліні. Від 1935 року він бере участь в міжнародніх філятелістичних виставках і за свої збірки одержав багато нагород, в тому 12 золотих медаль. Виставка збірки д-ра Сойхтера у Клівленді відбудеться заходом Павла Волянського, голови гуртка українських філятелістів на терені Клівленду.

• Комуно - китайські робітничі спілки та організації студентів і молоді нагатавували ті міжнародні організації — як Світова Федерація Професійних Спілок, Міжнародний Союз Студентів і Світова Федерація Демократичної Молоді, — які, будучи під фактичним керівництвом російських большевиків, заявилися за атомовий пакт, підписаний в Москві з ЗДА і Британією. Китайські комуністи закидають тим міжнародним комуністичним і поплентацьким організаціям, що вони підтримують совєтську закордонну „капітулянтську" політику.

ДЕНВЕРСЬКИЙ КАЛЕЙДОСКОП

Засідання Денверської Групи УВАН відбулися 25 травня і 22 червня і були присвячені доповіді інж. Юрія Сластіона на тему „До питання про форму українського національного хреста". Доповідь обняла дві доби в розвою хреста — дохристіянську й грецьку та українську, і була ілюстрована світлинами з проєктора заходами пана С. Скиба. Доповідь була обширною і вимагала величезного вкладу праці та ілюстраційного матеріялу. Вона має появитися друком для вжитку ширших кол українського громадянства. На початку доповіді збори вшанували пам'ять померлого поета Михайла Ореста, та привітали пані П. Борисову, сестру Лесі Українки, що завітала до Денверу та взяла участь у другій доповіді.

Пластове свято Юрія відбулося 16-го червня. Це свято хотіли влаштувати в горах, на жаль природа не хотіла співпрацювати, і внаслідок зливних дощів, треба було відзначити Свято в Пластовому Домі. Участь була мала, прийшли тільки пластуни з родичами, тай то не всі. Відбувся апель цілої станиці, батьки побачили, що Пласт в Денвері працює над вихованням їхніх дітей, а пластуни, ті, що заслужили, одержали відзначення. Під кінець відбулася символічна ватра з поважною та веселою програмою. В додатку до духового корму пані з Пластприяту приготовили для гостей смачний буфет.

Заходами Відділу Союзу Українок прибула до Денверу пані І. П. Борисова і в дні 23-го червня виголосила перед членами СУА та ширшим громадянством свої прецікаві спомини про Лесю Українку. Пані Борисова, — це рідна сестра Лесі українки і тому її спомини і є авторитетні та повні сентименту і таких інформацій, які можуть зберігатися тільки у найближчого члена родини. На ці сходини прибула численна публіка до залі денверської публічної бібліотеки, яку дуже тяжко одержати на імпрези. Щойно коли Управа бібліотеки довідалася, що вечір присвячений великій українській поетці, твори якої знаходяться також на поличках денверської бібліотеки, одержано дозвіл на вживання залі.

Сезон пікніків розпочала 30-го червня Православна парохія. Відбувся він в Чізман парку при чудовій погоді і притягнув велике число гостей. А тиждень пізніше, в тому ж парку влаштувало пікнік спортове Товариство „Україна". Сунули чорні хмари, але спортовці не лякаються злої погоди, і навіть хмари розігнали. В програму пікніку входили: роздача нагород переможцям пінг-понґового турніру, який відбувся на весні, веселі змагання в киданні сирими яйцями та перегони на руках, а вкінці змагання в відбиванці та копаному м'ячі між парубками та жонатими. Парубки виграли у відбиванці, але не легка була це справа, бо мусіли грати аж три сети, щоб здобути перемогу. В копаному м'ячі жонаті показали, що не замок ще порох в гаківницях і виграли змагання у відношенні 6 : 3.

В доповненні до попереднього звідомлення про нашу молодь хочемо додати і спростувати, що інж. Юрій Маренін осягнув у Колорадському університеті ступінь „мастера" інженерних наук. Ступінь баказяра здобув він ще перед приїздом до Денверу в Сіднейському університеті в Австралії.

Нові денверці. Дві нові родини поселилися в Денвері в останніх місяцях. З Арґентини приїхали панство Г. і А. Вартоші до доньки замужньої за паном Романишиним, що також недавно переселився тут з полудневої Америки. З Дітройту переселився сюди пан Чорний з родиною з 5 осіб. Вітаємо їх в Денвері.

Тиждень Поневолених Націй розпочав місцевий Відділ УККА вже в суботу 13-го липня участю в маніфестаційному поході автами через головні вулиці середмістя Денверу. Маніфестацію влаштував Комітет Поневолених Націй, в якому крім українців є заступлені ще литовці, лотиші, естонці, мадяри, чехи і поляки. Містом переїхало 145 авт, в чому 40 українських, і майже на кожному авті були відповідні написи, які з'ясовували ситуацію поневолених націй під совєтським режимом, його жорстокість та терор. Українську групу очолювало відкрите авто, повне нашої молоді в національних строях, з великим синьо-жовтим прапором, що виглядало ефектовно і притягало до себе увагу глядачів. У вечірній програмі місцевої телевізійної станції ч. 4 на першому місці показали наше авто. В неділю 14-го липня в залі Посту Американських Ветеранів відбулася урочиста Академія силами всіх національностей. На Академії був присутнім губернатор стейту п. Льове, і відкрив програму короткою промовою. Українці брали участь в програмі виступом танкової групи при спортовім Т-ві „Україна" та сольовим виступом оперової співачки п. Євгенії Мозгової, яка відспівала три пісні та заслужено одержала найбільше оплесків.

Болюча втрата. 9-го серпня помер зовсім несподівано по короткій недузі активний член денверської громади пан Петро Беймук. В віці; понад 70 літ, сл. п. П. Беймук брав живу участь у всіх ділянках громадського життя. Брав участь у всіх засіданнях та зборах, все забирав слово в дискусіях та все висував якісь ідеї та нові пляни. Живо інтересувався діяльністю молодечих організацій, і спорт. Т-во „Україна" та Пласт мали в нім найкращого симпатика і дорадника В сьогоднішні часи, коли так багато осіб замикаються у чотирьох стінах своєї хати та думають тільки про власні авта, меблі та банкові книжки, його смерть є для нашої громади тим більше болючою. Хай же свідомість того, що денверська громада завжди буде згадувати покійного з любов'ю і пошаною, — буде, хоч малою потіхою для Родини в її безмежному болю.

Л. Колтунюк.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СУБОТА, 24-го СЕРПНЯ 1963 р.:

НЮАРК, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Чорноморська Січ, Відд. 14, о год. 7:30 веч. в залі Чорном. Січі. Члени, які не можуть прийти на означений час, можуть платити вкладки у Предсідника Відділу 14-го п. М. Демків, 50 Wilson Pl., Irvington або слати на адресу секретаря: М. Отрок, R. D. 2, Cranbury, N.J. — Уряд.

3 100 000 ЖЕРТВ ВІЙНИ У ЯПОНІЇ

Японський імператор Гіроґіто і його дружина Наґако схиляються в молитві перед Пам'ятником Поляглих у Токіо, збудованим на пошану 3 100 000 військових і цивільних жертв Китайсько - японської і Другої світової війни. Це перший пам'ятник того роду на терені Японії.

Не вдалася спроба замирення між урядом Ірану і курдами

Бейрут, Ливан. — За вістками, які наспіли до Ливану, іракський міністер оборони ген. Салях Магді Анаш стрінувся в курдійському містечку Раніях з представником лідера повстанських курдів Аббас Маманд Агою та переговорював з ним про можливості замирення. Іракські курди від років домагаються автономії та кількакратно счиняли збройне повстання, що його іракський уряд намагався здавити збройною силою. Тепер названий представник уряду Іраку буцім-то погодився на частинну автономію для території замешкалої курдами, та на призначування для тієї території частину загально-державного бюджету і на відшкодування курдам, що потерпіли внаслідку бойових дій. Проте уряд Іраку зажадав, щоб курдійські повстанці склали зброю і щоб їх лідер Муллах Мустафа аль-Барзані виїхав геть з Іраку. З свого боку курдійці зажадали, щоб спершу уряд звільнив коло 3.000 арештованих курдів та щоб в першу чергу він звільнив заарештованих делеґатів, які раніше переговорювали були з іракським урядом. Далі, щоб покарано тих іракських урядовців, які завинили в репресіях проти курдів. Курдійські патріоти вважають, що ціллю іракського уряду є роззброїти курдів та дізнатися про місце перебування аль-Барзані, щоб після того цілком винищити безборонних курдів.

Короткі вістки

● **Емеритований генерал,** колишній командант збройних сил НАТО, став членом правління Корпорації Ренд в Санта Моніка в Каліфорнії. Це є неприбуткова організація, яка веде досліди в різних напрямках, що відносяться до оборони країни. З цих дослідів користають: летунство, комісія Атомової Енергії, Департамент Оборони та Крайова Аеронавтична і Космічна Адміністрація. Генерал Норстед був від 1956 року до цього року головним командантом збройних сил НАТО, а від січня ц. р. був директором корпорації Овенс.

● **Бразилійський університет** відзначив колишнього прем'єра Жоржа Бідо почесним докторатом за „його акцію проти тоталітаризму німецьких нацистів". Бідо був цивільним провідником французького руху спротиву під час гітлерівської окупації Франції. До Бразилії втік Бідо в квітні ц. р., бо він виступав проти де Голя, який помирився з незалежністю Альжиру.

● **У Савт Вест Гарборі, Мейн,** померла у віці 87 років Мері Елізабет Дресер, яка більше як піввіку енергійно боролася в так званому русі суфражисток за те, щоб жінки мали ті всі права, що й чоловіки. Вона була в роках 1906-1915 головою Крайової Жіночої Промислової Ліги, яка існувала 47 років, і розв'язалась аж в 1950 році. В цій самій Лізі працювала і пані Ф. Д. Рузвелт.

● **Ген. Чунґ Гі Парк,** голова диктаторської військової хунти, що править у Південній Кореї, післав колишньому корейському президентові Синґманові Рі, який живе на вигнанні на Гаваях, квіти на знак признання за його заслуги для визволення Кореї з-під японського ярма. Він заявив, що Синґман Рі, який має тепер 88 років, може, коли тільки захоче, вернутися до Південної Кореї.

● **В Австралії** зголошено законопроєкт про загострену боротьбу проти пачкарства, яке нелеґально ввозить до Австралії велику скількість наркотиків, радіоапаратів, ювелірських виробів та навіть — людей. Вартість перепачковуваних щорічно до Австралії речей обраховують на 2,800.000 дол. Збільшать число митних службовців і детективів та значно підвищать кари за пачкарсдво.

У Туреччині масові репресії ніби проти лівих змовників

Анкара. — В Анкарі, Істанбулі й інших турецьких містах переведено в останніх днях масові арештування. Урядові чинники говорять тільки про 20 арештованих, але насправді арештовано понад 200 осіб. Докладної підстави арештів та репресованих осіб ніхто не знає, бо пресі заборонено згадувати про це, поки не появиться в цій справі офіційний комунікат. Однак з пів-урядових кол дали пізнати, що річ іде про „комуністів і лівих", ніби заанґажованих у новій спробі державного перевороту. Останньою такою спробою була невдачна змова, у проводі якої стояв колишній командант військової академії в Анкарі, полковник Талят Айдемір. У зв'язку з такою змовою з 22 лютого 1962 року звільнено його з війська, але в травні цього року він знову проводив новій змові і тоді арештовано його та коло 100 інших старшин з активної служби і резерви, проти яких має розпочатись судова розправа 5 вересня ц. р. Між арештованими тепер є видатні письменники, журналісти, професори, ба навіть колишній директор Дослідного Інституту Рака в Анкарі, д-р Періган Камбель. Турецький парлямент вже продовжив на два місяці виїнятковий стан в Анкарі, Істанбулі і Ізмірі, проголошений після невдачного перевороту в травні цього року. В Туреччині править уряд прем'єра Ісмета Іноні і президента Семаля Гурзеля, — обох кол. генералів.

ЗАКЛИК

Шикаго. Український Громадський Комітет для відзначення 30-річчя Голоду в Україні звертається до громадянства Шикаґа жертвувати на потреби переведення жалобної маніфестації та видрукування належної кількости листівок та памфлетів. Пожертви на ту шляхетну ціль розпочали від себе члени президії комітету, внесши по 10 дол.: Д-р Роман Смук, Мих. Харів і Т. Шпікула, по 5-ть дол.: Т. Печенюк, М. Семчишин, В. Ничай, В. Ростун, Р. Кобилецький і В. Бражник.

ЦІКАВА ВСЯЧИНА

Старші завжди нарікають на молодь

З найдавніших давен доходять до нас нарікання старшого покоління на молодь. Ось, наприклад, так звучить стародавня скарга: „Люди на землі котяться по похилій площині; хабарництво і корупція — загальне явище; діти не слухають батьків; без сумніву наближається кінець світу". Цю цитату взято з асирійської кам'яної таблиці з 2 000 -го року перед Христом.

Подібні нарікання знаходимо в Сократа: „Діти люблять розкоші, вони мають погані манери, не визнають авторитету старших. Діти перетворилися на тиранів, вони не слухають батьків, втручаються в розмови старших, погано поводяться при столі, тиранізують своїх учителів".

Що можна сказати про ці старовинні нарікання? Нічого, крім того, що вони є точні копії наших теперішніх нарікань. А Сократ не жив у наших часах, часах моторизації, телевізії та радіо. Що б він сказав тепер?! До речі, атенці, з якими Сократ провадив безконечні диспути про справедливість і несправедливість, не розуміли його і примусили його випити отруту за „поганий вплив на молодь".

Що край, то звичай

Мешканці архіпелагу Мерґуи у Південній Вірмі з кожним роком . . . молодіють. І то з допомогою простої аритметичної операції. Дитина, яка народжується, відразу вважається . . . шестидесятилітньою. Коли їй рік, то цей рік не додають до її віку, а віднімають: отже,, однорічна дитина там вважається за 59-річну. Але як же бути, якщо людина прожила понад 60 років? Дуже просто. У день, коли громадянинові цієї країни стає зеро років, йому додають ще десять років, і він може спокійно починати молодшати знову.

Рятують леопардів

Міжнародне Т-во Охорони Тварин звернулось до всіх жінок світу із закликом припинити носити леопардові плащі. Відколи леопардові шкури ввійшли в моду, торгівля ними досягнула таких неймовірних розмірів, що загрожує цілковитим знищенням цього цінного африканського звіра.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ В ЩОДЕННИКУ „СВОБОДА"

1-інч через одну шпальту за культурні імпрези (академії, посмертні згадки, розшуки, подяки)	$2.00
1-інч через одну шпальту за бизнесові оголошення (забави, фестини, пікніки, бенкети, банки, продаж домів і т. п.)	$3.00
1-інч через одну шпальту за політичні оголошення (виборчі кампанії)	$4.00
Оголошення через 8 шпальт (ціла сторінка) по за інч за кожного рода оголошення.	$3.00
Виготовлення кліше на одну шпальту	$4.75
Виготовлення кліше на дві шпальти	$6.50

Повідомляється всі організації, установи і поодинокі особи, які довгують за оголошення, що адміністрація буде змушена відкинути чергове оголошеня, доки не будуть вирівнані попередні рахунки.

ТАРЗАН, ч. 5092. Неповажні подарунки . . .

Бен Абен зневажливо сплюнув. — Але залишім розмову про нервозних тубільців... Вертаймося до вашого проєкту . . .

— Хто це такий, що бажає полювати на носорогів? Келлі вискочив наперед. — Це я, великий шейху . . .

— І я приніс дарунок від свого клієнта. — Тарзан дискретно кашлянув. — Абене, не беріть поважно цих подарунків.